

Саме з урахуванням останнього, а також сворінтеграційних процесів в Україні, слід зауважити, що держави, які входять до Європейського Союзу, зберігають свій суверенітет. Підтвердженням оптимального рівня рівноваги між інтеграцією та незалежністю є збереження вищої юридичної сили за конституцією держави і можливості повернення державі переданих повноважень, наприклад, право виходу з Європейського Союзу, а також застосування ускладнених правових моделей ратифікації окремих рішень міждержавного союзу.

Наразі важливим є вдосконалення конституційно-правових засобів забезпечення державного суверенітету, за допомогою яких гарантується і підтримується стан верховенства державної влади, незалежність і індивідуальність держави як самостійного суб'єкта права. До їх числа, насамперед, слід віднести: конституційне закріплення принципів державного суверенітету, унітаризму, розмежування владних повноважень між державою та органами місцевого самоврядування, нормативне закріплення принципів співвідношення норм міжнародного та національного права.

Список використаних джерел

1. Bodin J. Les six livres de la République / J. Bodin. – P. – 1986. – 349 p.
2. Левин И. Д. Суверенитет / И. Д. Левин. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс». – 2003. – 373 с.

БАРСЬКИЙ В. Р.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ЕРОЗІЮ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Конституції України визначає Конституційний Суд України (далі КСУ) є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні (ст. 147), який наділений виключною компетенцією, яка включає, в тому числі, вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України; актів Кабінету Міністрів України; правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим (ч. 1. ст. 150) та офіційне тлумачення Конституції України та законів України (ч. 2 ст. 150). Тобто конституційні норми уповноважують КСУ оцінювати (додавати експертизі) певні правові акти на конституційність та тлумачити (роз'яснювати) правові акти.

Однак, аналіз вітчизняного законодавства та практики його застосування дозволяє зробити висновки про те що: по-перше, що виключне повноваження КСУ оцінювати та тлумачити правові акти, розмивається за рахунок наділення відповідними повноваженнями інших суб'єктів конституційного та адміністративного права; по-друге, що коло суб'єктів конституційного права, наділених повноваженнями давати експертну оцінку правових актів та роз'яснювати їх є ширшим ніж це задекларовано у Конституції України.

Перш за все, до цього коло відноситься Центральна виборча комісія (далі ЦВК), яка фактично має статус розпорядника виборчого та референдного процесів. Цей статус передбачає наявність у ЦВК розпорядчих повноважень, які безпосередньо пов'язані з виданням правових актів. Зокрема, ч. 1 ст. 12 Закону про ЦВК передбачає що за результатами розгляду на засіданні ЦВК питання порядку денного вона ухвалює рішення у формі постанови (ч. 1). На підставі аналізу змісту окремих постанов ЦВК можна зробити висновок, що постанови можуть використовуватися для тлумачення окремих статей виборчого законодавства України (наприклад, Постанова № 212 від 05.02.2002 року «Про Роз'яснення щодо роботи дільничної виборчої комісії зі списками виборців виборчої дільниці під час підготовки виборів народних депутатів України і в день виборів, Постанова № 966 від 16.03.2006 року «Про Роз'яснення щодо складання протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці», Постанова № 1040 від 23.03.2006 року «Про Роз'яснення щодо порядку виправлення неточностей та технічних описок у списку виборців на виборчій дільниці з виборів народних депутатів України 26 березня 2006 року» та інш.)

Відповідно Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5.02.2015 року повноваженням оцінювати (додавати експертизи) певні правові акти також надано Раді міністрів Автономної Республіки Крим та обласним державним адміністраціям. Зокрема, вони наділені повноваженням давати висновок щодо відповідності Конституції та законам України проекту рішення, схваленого сільським, селищними, міськими радами щодо добровільного об'єднання територіальних громад (п. 3. ст. 7).

Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № № 228 «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України» наділяє широкими експертними повноваженнями щодо оцінки правових актів Міністерство юстиції України (далі МЮУ). Зокрема, ч. 3 цього положення уповноважує МЮУ, в тому числі: здійснювати правову експертизу проектів законів, інших актів законодавства, які подаються на розгляд Кабінету Міністрів України, та проектів законів, які подаються на розгляд Верховної Ради України іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи, нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим; проводити гендерно-правову

експертизу актів законодавства; здійснювати в установленому законодавством порядку антикорупційну експертизу нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, а також розробляти за її результатами рекомендації щодо усунення виявлених факторів, що спричиняють або можуть спричинити вчиненню корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень; проводити експертизу на відповідність *acquis communautaire* проектів нормативно-правових актів, які за предметом правового регулювання належать до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства ЄС, визначених Загальнодержавною програмою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу; здійснювати експертизу проектів нормативно-правових актів та нормативно-правових актів, що підлягають державній реєстрації, на відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського Суду з прав людини.

Конституційна практики свідчить про те, що юридичні висновки МЮУ можуть використовуватися для впливу конституційні правовідносини (наприклад, юридичний висновок МЮУ за результатами правової експертизи Указу Президента України від 5 грудня 2006 р. № 1033 «Про продовження виконання Міністром закордонних справ України Б. Тарасюком своїх посадових обов'язків»).

Повноваженнями щодо тлумачення (роз'яснення) норм права належать і вищим спеціалізованим судам. Закон «Про судоустрій і статус судів» від 07.07.2010 року відносить до повноважень вищих спеціалізованих судів, в тому числі, надання спеціалізованим судам нижчого рівня рекомендаційних роз'яснень з питань застосування законодавства щодо вирішення справ відповідної судової спеціалізації (ч. 2 ст. 32.). Роз'яснення вищі спеціалізовані суди дають у формі Постанов пленуму, які за природою є інтерпретаційними актами. Деякі з них впливають не тільки на адміністративні правовідносини, но і безпосереднє на конституційні правовідносини. Особливий вплив на конституційні правовідносини мають постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України (далі ВСУ). Зокрема, Постанова Пленуму ВСУ від 20.05.2013 № 8 «Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів», у якій ВСУ тлумачить поняття «публічно-правовий спір» та формулює ознаки публічно-правової сфери. Ця Постанова є доказом того, що ВСУ не тільки застосовує норми права, но і створює їх (в даному випадку Постанова ВСУ фактично створила нову норму-дефініцію).